



ΤΟΚΚΑ

EKIM - ΟΚΤΩΒΡΗΣ 2008 ΣΑΥΙ / ΦΥΛΛΟ: 5

FES'in işbirliğinde BİLBAN - IKME yaygın organı / Κοινή έκδοση BİLBAN - IKME σε συνεργασία με το FES

ÜCRETSİZ / ΔΩΡΕΑΝ

Durduran: Görüşme süreci iyi gitmiyor ama

Ντουρντουράν: Οι διαπραγματεύσεις δεν πάνε καλά, όμως

ΥΜΟΥΤ ΝΑΡ ΑΚΟΜΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΔΑ

Alpay Durduran BİLBAN Başkanı

Bugünlere gelişimiz hiç de sürpriz olmadı. Türkiye dışışleri bakanı Gül iken yapılan açıklamada Türkiye'nin bir araştırma yaptığını ve Rum toplumunun Annan planını reddedeceğini kesin olduğunu gördüklerini bu nedenle ona göre davranıp bir kez daha onların reddedeceğine göre müzakereleri sürdürdüklerini ve Türk tarafına evet dedirttiklerini açıklamıştı. Bu ilk kez olmuyordu. 1986 yılında da Cuellar belgesinin reddedileceğini görünce Türk tarafının önemli taviz sayılabilecek bazı şeyleri kabul etmesini Türkiye sağlamıştı. Tabii Sn. Denктаş sonra bu tavizleri vermeyi kabul etmesinin bir anlamı olmadığını çünkü reddedileceğini bildiği için vermeyi kabul ettiğini açıklamıştı.

Sn. Talat da Annan planının noktası ve virgülüne kadar değiştirilmesine izin vermeyeceklerini söyleyerek işe başlamış. Arkasından bunun ön şart olmadığını belirten bir demeç vererek uluslar arası toplumun bir önerisi varsa dinlemeye hazır olduğunu ilan etmişti. Uzun bir süre görüşme başlatma çabaları başarısız kaldıktan sonra görüşmelere başlama kararı gündem saptama güçlüklerine takılmıştı. Türk tarafı doğrudan kapsamlı görüşmelere başlanmasını isterken Rum tarafı hazırlık yapılmasını, esasların saptanmasını ve hazır bulunduğu görüldüğünde başlanması istedi. Arada BM katkısıyla esaslar hakkında bir bildiri de kaleme alındı ama kimse tutumunu değiştirmede.

Sn. Hristofias'ın seçilmesinin ardından çözüm heyecanı arttı. Artık Annan planının ardından yaşanan hayal kırıklığının umuda dönüştüğü düşüncesi egemendi. Amma Türkiye'de ardi ardına "dünya'dan iyi taraf olarak görülmeye başlandık ama tek bir asker bile çekmek zorunda kalmadık" demeçleri verilmeye devam ediliyordu. Görüşmelere başlanmadan bu iyi durumun devam etmeyeceği belli olduğu için bir süre iki dev-

letlilikten ve bakir doğumdan söz edilmemeye başlandı. Garanti hakkı ile asker bulundurma hakkı dillendirilmedi. Ancak görüşmelere başlanabilmesi için kurulmuş olan komite ve çalışma gurupları işi ciddileştirdi ve Türkiye bakir doğumdan başlayıp yerleşiklerin, garantilerin ve askerlerin kalıcı olacağını görüşülemeyeceğini ileri sürdü. Sn. Talat bunları savunmaya başladı ve komitelerin sayısı tamamlanamadı.

Sn. Hristofias komite ve çalışma guruplarının tamamlana-

Αλπά Ντουρντουράν Πρόεδρος BİLBAN

Den είναι καθόλου έκπληξη το γεγονός ότι βρισκόμαστε στη σημερινή κατάσταση. Όταν ο Γκιούλ ήταν Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, ανακοινώθηκε ότι η Τουρκία διεξήγαγε έρευνα και βρήκε ότι η Ελληνοκυπριακή κοινότητα αναμφίβολα θα απέρριπτε το Σχέδιο Ανάν και εφόσον θα το απέρριπταν η Άγκυρα έδρασε ανάλογα και συνέχισε τις διαπραγματεύσεις και έδωσε οδηγίες στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα να πει Ναι στο Σχέδιο. Αυτή δεν ήταν η πρώτη φορά. Το 1986 επίσης, όταν ήταν σίγουρο

μετά, δήλωσε ότι αυτή δεν ήταν προϋπόθεση και αν η διεθνής κοινότητα είχε οποιοσδήποτε προτάσεις ήταν έτοιμος να τις ακούσει. Οι προσπάθειες για επανέναρχη των διαπραγματεύσεων ήταν ανεπιτυχείς για αρκετό καιρό λόγω της δυσκολίας καθορισμού αιζέντας. Ενώ η Τουρκική πλευρά ήθελε να αρχίσει απευθείας διαπραγματεύσεις, η Ελληνοκυπριακή πλευρά ζητούσε προετοιμασία του εδάφους, καθορισμό της βάσης και έναρχη των διαπραγματεύσεων όταν ήταν έτοιμη. Στο μεταξύ, ετοιμάστηκε ανακοίνωση με τη βοήθεια των ΗΕ, αλλά καμία πλευρά δεν άλλαξε



PIO Photo

mamasını ve birçok konuda görüşlerin yakınlaştırılmasını sorun yapmadı ve kapsamlı görüşmelerin başlamasına izin verdi. Bu önemli bir adımdı. Artık Rum tarafının çözüm için gayret edeceğini kanıtlamaya çalıştığı belli idi. Bu arada yerleşiklerin önemli bir kısmının kalmamasını kabul edebileceğini ve gerçekten siyasal eşitliği razı olduğunu ve federal bir yaşama Kıbrıslı Rumların alıştırıl-

ότι το Έγγραφο Κουεγιάρ θα απορριπτόταν, η Τουρκία εξουσιοδότησε την αποδοχή του εγγράφου αυτού που περιείχε πρόνοιες τις οποίες η Τουρκική πλευρά θεωρούσε ως σημαντικές παραχωρήσεις. Φυσικά, ο κύριος Ντενκτάς ανακοίνωσε αργότερα ότι η αποδοχή αυτών των παραχωρήσεων δεν σήμαινε τίποτα, διότι ήξερε ότι θα απορριπτόταν.

Ο κύριος Ταλάτ άρχισε δουλειά λέγοντας ότι δεν θα επιτρέψουν καμία αλλαγή στο Σχέδιο Ανάν. Αμέσως

τις θέσεις της.

Με την εκλογή του Χριστόφια, αυξήθηκε ο ενθουσιασμός για τη λύση. Μετά την απογοήτευση από την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν, επικράτησε η εικόνα ότι αυτή η απογοήτευση αντικαταστήθηκε από ελπίδα. Όμως στην Τουρκία γίνονταν δηλώσεις όπως «ο κόσμος άρχισε να μας βλέπει ως την καλή πλευρά χωρίς να χρειαστεί να αποσύρουμε ούτε ένα στρατιώτη». Αφού ήταν εμφανές ότι αυτή η καλή κατάσταση δεν θα συνέχιζε, οι δηλώ-

Devamı arka sayfada

Συνέχεια στην πίσω σελίδα

Κίβρις ve Κίβρις sorunu: Coğrafyanın tutsaklığı

Murat Kanatlı – YKP Yürütme Kurulu Sekreteri

Κίβρις sorunu ile ilgi yeniden bir sürecin içindeyiz. 74'deki darbe ve işgal sonrası çeşitli düzeylerde görüşmeler yapılmış binlerce sayfalık antlaşma taslakları üretilmişti ama bunların hiçbiri sorunu çözmeye yeterli olmadı.

1990lar öncesi soğuk savaş, 90lar sonrası “tek kutuplu dünya”, “genişleyen AB”, ardından gelen “11 Eylül ve sonrası” ve son süreçteki Kafkaslardaki kriz ile yeniden yeni çok kutuplu dünya siyasetine dönüştü...

Siyasette yaşanan tüm bu unsurlar dünyadaki birçok sorunun çözümündeki süreçleri de etkilemiştir. Kafkaslar, Balkanlar ve Ortadoğu halen daha çözümlenmemiş onlarca sorunla boğuşmaktadır.

Κίβρις bu coğrafyaların hepsine veya en azından birkaçına dahil edilip konuşulabilir. Bu çok sık yapılandır da...

Ama bu unsurlardan başka Türkiye ve Yunanistan'ın bu coğrafyalardaki pozisyonu ve bunun Κίβρις'a yansımaları vardır ki bu çok kez göz ardı edilir.

Türkiye sorunlu diye yukarıda bahsettiğimiz üç bölge ile de komşudur. Kafkas krizinin tartışıldığı ortamda Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan ile Türkiye direk temas ve ilişki halindedir. Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan ile son demiryolu antlaşması imzalanmış ve isim olarak da demir ipek yolu denmişti. Bu Avrupa ile Çin'i yeniden birleştirecek önemli ticari bir hat olması açısından önemli. Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru hattını herkes biliyor; ama Rusya'nın enerji devi olarak kendini dayattığı koşullarda Rusya'dan bağımsız Kafkas enerji kaynaklarının Avrupa'ya aktarılmasının önemi son dönemde yaşanan birkaç kriz ile de kendini net olarak ortaya koyduğunun altını çizmekte ve hatırlamakta yarar var. Bunun için Türkiye üzerinden Akdeniz'e incek enerji hatları dışında, Karadeniz'den Adriyatik Denizine aktarılacak enerji hatları da önemlidir. Böylesi bir hat üzerindeki Kosova'ya bu gözle de bakılırsa sorun daha anlaşılır olabilir. Tabi tüm bunlar Rusya'nın Kafkas ülkeleri üzerindeki hegemonyası ile doğru

orantılı işleyecek süreçler. Tam böylesi bir ortamda Ermenistan önem kazanıyor çünkü enerji kaynakları aktarımı yolu üzerindeki Ermenistan'ın Rusya hegemonyasında kalması alternatif yol seçeneklerinin önünü kapatmakta, Kafkaslardaki güç dengesini etkilemektedir. Tam da böylesi kritik bir yerden bakıldığında Ermenistan-Türkiye yakınlaşmasının önemi daha da anlaşılacaktır...

Ortadoğu sorunu adeta herkesin uzman olduğu bir konu ama bu konu yalnız enerji kaynakları ile değerlendirildiği için zaman zaman tam olarak anlaşılabilir değildir. Ortadoğu coğrafyası için enerji kaynaklarından daha değerli olan sudur. Batı için enerji kaynaklarının değerli olması onlara ekonomik girdi sağlarken su sağlamamaktadır. Tam da böylesi bir ortamda işgal edilen Filistin'in bir kısmının ve Golan Tepelerinin su kaynakları açısından ne kadar zengin olduğu hatırlanırsa bu coğrafyalardaki işgal ve çatışmanın neyin üzerinden yıllardır sürdüğü daha iyi anlaşılabilir; ama bu kaynaklar mevcut ülkeler için yeterli değildir. Tam da bu noktada bu bölgenin ve bekli de dünyadaki sayılı tek tük su zengini ülkesinden birinin Türkiye olduğu hatırlamakta yarar var. Enerji kaynağı karşılığı su bölgedeki politikalar için önemli belirleyici bir unsur.

Yalnızca enerji, su ve yeraltı kaynaklarına erişim, kontrolü ve transferleri açısından bile değerlendirildiğinde Türkiye ve Yunanistan'ın şu aşamada ne kadar kilit noktada oldukları rahatlıkla anlaşılabilir.

Tabi altını çizmekte yarar var, bu paylaşım kavgası elbette bölgede yaşayan insanların yararına, onların talep doğrultusunda ortaya çıkmıyor. Tersine çokuluslu şirketlerin ve emperyalist ülkelerin çıkarları yani kaynakların kontrolü, güvenliği ve maksimum kar için en ucuz erişiminin sağlanması için bu önem sıralaması ortaya çıkıyor ve bu denge çok kez dünyadaki çatışmaların başlaması, seyri ve sonlanması belirlemektedir. Bugünlerde kapitalist sistemin girdiği ekonomik krizle beraber enerji kaynaklarının kontrolünün önemi de bir kez daha herkes tarafından net olarak anlaşıldı...

Bunun yanında 500 milyon üzerinde yaşanan bir Avrupa için genç ve ucuz işgücü sağlanabilecek ayrıca yüksek bir alım gücü potansiyeli taşıyan 70 milyonluk Türkiye nüfusu da bu süreç içinde düşünülmelidir.

Tüm bunları düşündükten sonra nüfusu bir milyondan belki biraz fazla Κίβρις'taki dondurulmuş kriz kimin için çok önemli olabilir ki?

Tüm bunları niçin mi hatırlattım?

Κίβρις sorununun bu kadar sıcak tartışıldığı koşullarda yüzümüzü tamamen dışa dönüp çözüm beklemek boş bir çaba olacaktır.

Enerji kaynaklarına erişim konularında bu kadar kritik noktalarda olan Türkiye ve Yunanistan'ı tamamen zorlayacak bir antlaşmanın ne kadar zor olduğunu aklımızda tutmamız gerekmektedir...

Bu nedenle önümüzdeki antlaşma Κίβριşliler için adaleti, insan haklarını, özgürlükleri tam olarak sağlamayacak. Hatta kimi gayri meşru hareketleri de meşrulaştıracak. Böylesi bir ortam karşısında daha “iyi” bir antlaşmayı bekleme politikasının bunlarla ilgili konuları aşındırdığını da fark etmemiz gerekir. 80lerin ortasındaki antlaşma metni ile 90lardaki metin karşılaştırıldığında aşınma daha azdı ama 2000lerdeki metin göz önüne alındığında nerden nereye geldiğimiz daha net anlaşılabilir.

Küresel barış ve adalet bekleediklerimizin bu kavramları terk ettiklerini, bunun yerine küresel çıkarın her şeyin üstünde tutuklarını algılamamız gerekiyor. Bu algı ile bakıldığında Κίβρις'ta bugün ya da yarın ya da 50 sonra olacak bir çözüm onlar için çok bir sorun değil, yeter ki Türkiye ve Yunanistan ve/veya diğer bağlı ülkeler üzülmesin!

Bu nedenle sol, sosyalist, ilericilerin önünde yükseltmeleri gerek talep gecikmeden hemen şimdi bir antlaşmadır. Bununla birlikte yerel ve küresel anlamda barış ve adalet için daha güçlü ortak mücadelenin inşa edilmesi de solun birinci gündemi olmalı. Bu bizi gerçekten barışa ve birleşmeye taşıyacak yegane yol...

Bugünü kaybediyoruz ama hala yarını kazanabiliriz...

Η Κύπρος και το πρόβλημα της: αιχμάλωτη της γεωγραφικής της θέσης

Μουράτ Κανατλί - Γενικός Γραμματέας Εκτελεστικής Επιτροπής YKP

Ξαναβρισκόμαστε σε μια διαδικασία στο Κυπριακό πρόβλημα. Μετά το πραξικόπημα και την εισβολή το 1974, έγιναν πολλές συνομιλίες σε διάφορα επίπεδα και παράχθηκαν χιλιάδες σελίδες προσκεδίων συμφωνιών αλλά καμιά δεν ήταν επαρκής για να λύσει το πρόβλημα.

Πριν τη δεκαετία του '90 υπήρχε ο ψυχρός πόλεμος, μετά τη δεκαετία του '90 ο «μονοπολικός κόσμος», «μια επεκτεινόμενη ΕΕ», μετά «η 11η Σεπτεμβρίου και τα επακόλουθα της» και με την κρίση στον Καύκασο, η επιστροφή σε ένα πολυπολικό κόσμο...

Όλες αυτές οι εμπειρίες στην πολιτική έχουν επηρεάσει τη διαδικασία επίλυσης πολλών προβλημάτων στον κόσμο. Ο Καύκασος, τα Βαλκάνια και η Μέση Ανατολή συνεχίζουν να αγωνίζονται με δεκάδες άλματα προβλήματα.

Η Κύπρος μπορεί να συμπεριληφθεί και να συζητηθεί ως μέρος όλων ή ορισμένων από αυτές τις γεωγραφικές περιοχές.

Όμως εκτός από αυτούς τους παράγοντες, υπάρχουν επίσης και η θέση της Τουρκίας και της Ελλάδας σε αυτές τις γεωγραφικές περιοχές και η ανάκλαση τους στην Κύπρο, γεγονός που συχνά αγνοείται.

Η Τουρκία γειτνιάζει και με τις τρεις προαναφερθείσες περιοχές. Σε μια στιγμή που συζητείται η κρίση στον Καύκασο, η Αρμενία, η Γεωργία, το Αζερμπαϊτζάν και η Τουρκία έχουν επαφές και σχέσεις μεταξύ τους. Πρόσφατα η Τουρκία υπόγραψε με το Αζερμπαϊτζάν και τη Γεωργία σιδηροδρομική συμφωνία που ονομάζεται και σιδηρένια-μεταξωτή οδός (Τρανσκαυκάσικος Σιδηρόδρομος). Αυτό είναι επίσης πολύ σημαντικό διότι θα υπάρχει ξανά μια εμπορική οδός που θα συνδέει την Ευρώπη και την Κίνα. Όλοι γνωρίζουν τον αγώνα του Μπακού-Τιφλίδα-Τζεϊχάν, όμως στις συνθήκες όπου η Ρωσία έχει γίνει ενεργειακός γίγαντας, είναι χρήσιμο να υπογραμμίσουμε και να θυμηθούμε τη σημασία της μεταφοράς των ενεργειακών πόρων του Καυκάσου στην Ευρώπη ανεξάρτητα από τη Ρωσία. Αυτό έγινε ξεκάθαρα μετά από μερικές πρόσφατες κρίσεις. Λόγω αυτού, εκτός από τις οδούς ενέργειας μέσω της Τουρκίας προς τη Μεσόγειο, η μεταφορά ενεργειακών πόρων μέσω της Μαύρης Θάλασσας προς την Αδριατική είναι επίσης σημαντική. Το πρόβλημα είναι καλύτερα κατανοητό αν

σκεφτούμε ότι το Κόσσοβο είναι στην διαδρομή ενός τέτοιου αγώνα. Φυσικά, αυτές είναι διαδικασίες που θα αναπτυχθούν ανάλογα με την ηγεμονία της Ρωσίας πάνω στις χώρες του Καυκάσου. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, η Αρμενία αποκτά σπουδαιότητα, διότι μια Αρμενία κάτω από την Ρωσική ηγεμονία μπλοκάρει τις επιλογές για εναλλακτικές διαδρομές για μεταφορά ενέργειας και επηρεάζει την ισορροπία δύναμης στην περιοχή του Καυκάσου. Από αυτή την κρίσιμη σκοπιά, η σημασία της Τουρκικής-Αρμενικής επαναπροσέγγισης είναι καλύτερα κατανοητή...

Το Μεσανατολικό πρόβλημα φαίνεται να είναι ένας χώρος εμπειρίας όλων, αλλά επειδή το πρόβλημα αξιολογείται μόνο από την σκοπιά των ενεργειακών πόρων δεν είναι πάντοτε απόλυτα κατανοητό... Το νερό είναι ένας πιο πολύτιμος πόρος από την ενέργεια στη Μέση Ανατολή. Ενώ οι ενεργειακοί πόροι παρέχουν ένα πολύτιμο πλεονέκτημα για τη Δύση, το νερό όχι. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, αν θυμηθούμε ότι κάποια μέρη της κατελιγμένης Παλαιστίνης και τα Υψώματα Γκολάν δεν είναι πλούσια σε υδάτινους πόρους, τότε οι λόγοι για τα χρόνια της κατοχής και των διαμαχών είναι καλύτερα αντιληπτοί. Όμως αυτοί οι πόροι δεν είναι επαρκείς για τις χώρες στην περιοχή. Σε αυτό το σημείο θα ήταν χρήσιμο να θυμηθούμε ότι η Τουρκία είναι μια από τις χώρες στην περιοχή και ίσως σε όλο τον κόσμο με πλούσιους υδάτινους πόρους. Το νερό σε αντάλλαγμα για πηγές ενέργειας είναι ένας σημαντικός παράγοντας στην πολιτική της περιοχής.

Η πρόσβαση στην ενέργεια, το νερό και άλλους υπόγειους πόρους και ο έλεγχος και η μεταφορά των πόρων αυτών μπορούν εύκολα να επεξηγήσουν την κρίσιμη θέση της Τουρκίας και της Ελλάδας.

Φυσικά θα ήταν χρήσιμο να υπογραμμίσουμε ότι αυτός ο αγώνας για τους πόρους δεν είναι προς το συμφέρον των ανθρώπων της περιοχής ή παράλληλος με τις αξιώσεις τους. Αντιθέτως, τα συμφέροντα των πολυεθνικών εταιρειών και των ιμπεριαλιστικών χωρών αποκτούν σημασία, δηλαδή, ο έλεγχος των πόρων, η ασφάλεια τους, η πρόσβαση στους πόρους αυτούς όσο το δυνατό πιο ολιγοδάπανα και το μέγιστο κέρδος. Αυτή η ισορροπία δύναμης είναι πολύ συχνά ο λόγος για την έναρξη, την συνέχιση και το τέλος των συγκρούσεων στον κόσμο. Σήμερα, με την κρίση στην οποία βρίσκεται ο καπιταλισμός, είναι ξεκάθαρα ότι ο έλεγχος των πόρων είναι πιο σημαντικός από ποτέ...

Επιπρόσθετα, για μια Ευρώπη με πέραν των 500 εκατομμυρίων που γερνούν, μια Τουρκία με τον νεαρό της πληθυσμό των 70 εκατομμυρίων θα παρέχει φτηνό εργατικό και τη δυνατότητα για ψηλή αγοραστική δύναμη. Με όλα αυτά υπόψη, ποιος θα έδινε οποιαδήποτε σημασία στην παγωμένη κρίση στην Κύπρο, της οποίας ο πληθυσμός είναι ίσως μόνο λίγο πάνω από ένα εκατομμύριο;

Γιατί σας τα θυμίζω όλα αυτά;

Σε μια χρονική περίοδο που το Κυπριακό πρόβλημα συζητείται τόσο έντονα, θα ήταν μάταιο να στρέψουμε εντελώς τις προσδοκίες μας προς τα έξω αναμένοντας λύση.

Πρέπει πάντοτε να θυμόμαστε ότι θα ήταν δύσκολο να αναγκάσουμε την Ελλάδα και την Τουρκία, δύο χώρες τόσο κρίσιμα κοντά στους ενεργειακούς πόρους, για μια λύση στην Κύπρο.

Γι' αυτό, μια προσεχής συμφωνία δεν θα προνοεί τη δικαιοσύνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες για τους Κύπριους. Ακόμα θα νομιμοποιεί κάποιες από τις παράνομες ενέργειες. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η πολιτική της αμνηστίας για μια «καλύτερη» συμφωνία θα διαβρώσει αυτά τα θέματα. Αν συγκρίνουμε το κείμενο των συμφωνιών της δεκαετίας του '80 με αυτό της δεκαετίας του '90 θα δούμε ότι η διάβρωση ήταν λιγότερη, αλλά αν σκεφτούμε το κείμενο της δεκαετίας του 2000 θα καταλάβουμε από πού ήρθαμε.

Πρέπει να κατανοήσουμε ότι αυτοί από τους οποίους αναμέναμε παγκόσμια ειρήνη και δικαιοσύνη, έχουν πάνω από όλα τα παγκόσμια συμφέροντα. Αν κατανοηθεί από αυτή την άποψη, η λύση στην Κύπρο αν είναι σήμερα ή αύριο ή ακόμα και 50 χρόνια αργότερα, για αυτούς δεν υπάρχει θέμα εφόσον η Ελλάδα ή η Τουρκία ή οι χώρες που εξαρτώνται από αυτούς είναι ευχαριστημένες!

Γι' αυτό το λόγο, οι αριστεροί, οι σοσιαλιστές και οι προοδευτικοί άνθρωποι πρέπει να εκφράσουν την απαίτηση για μια συμφωνία χωρίς καθυστέρηση. Παράλληλα, η αριστερά θα πρέπει να έχει ως προτεραιότητα τη δόμηση ενός πιο ισχυρού αγώνα για τοπική και παγκόσμια ειρήνη και δικαιοσύνη. Αυτός είναι ο μόνος δρόμος για ειρήνη και ενότητα...

Σήμερα χάνουμε, αλλά ακόμα μπορούμε να κερδίσουμε αύριο...

Όταν υπήρχαν σκέττοι Κύπριοι

Τάκης Χατζηδημητρίου - Πρόεδρος ΙΚΜΕ

Διαβάζω ειδήσεις από τις εφημερίδες της εποχής του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και νομίζω πως έρχονται από άλλο πλανήτη.

Ο «Κυπριακός Φύλακας» το Σεπτέμβρη του 1944 έγραφε κάτω από τον τίτλο «Κύπριοι επιστρέφοντες από την αιχμαλωσία»... «ούτοι είναι: Κωνσταντίνου εξ Αγίας Βαρβάρας, Βασιλείου εξ Αμμοχώστου, Μουλλαλή εκ Γαληνόπορης, Γεωργιάδης εκ Καπούτι, Ντουρμούς εκ Κτήματος, Χριστοφίδης εκ Κερύνειας, Χασάν εκ Κώμης Κεπήρ.»

Μια άλλη εφημερίδα η «Ελευθερία», την ίδια περίοδο, σε μια άλλη είδηση έγραφε: «Ο πρώτος Κύπριος όστις προήχθη εις αξιωματικόν του Βασιλικού Ναυτικού είναι ο υποκελευστής Μ.Σ. Φαϊζ υιός του μ. Φαϊζ βεη.»

Υπήρξε λοιπόν εποχή που όλοι οι κάτοικοι της Κύπρου στεγάζονταν κάτω από τον κοινό τίτλο: Κύπριοι. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά ένοιωθαν και περηφάνια όταν κάποιος προάγεται όπως στην περίπτωση του γιού του Φαϊζ βεη.

Το πιο αντιπροσωπευτικό μνημείο της Κύπρου που εκφράζει το λαό στο σύνολο του είναι αυτό που υπάρχει παραπλεύρως της ΠΑΣΥΔΥ και αναγράφει τα ονόματα των στρατιωτών που σκοτώθηκαν στον πόλεμο χριστιανικά και μουσουλμανικά, ελληνικά και τουρκικά, πλάι -πλάι χωρίς διακρίσεις ή χαρακτηρισμούς. Όλοι τους ήταν παιδιά της Κύπρου, τους γέννησαν Κύπριες μανάδες και γεύτηκαν όλες μαζί τον ίδιο πόνο αδερφωμένες.

Υπήρχε τότε ένας κοινός σκοπός που κρατούσε ενωμένους όλους τους Κυπρίους. Ήταν ο ευρύτερος παγκόσμιος στόχος της αντιμετώπισης του Χιτλερισμού και του Φασισμού. Ενωμένοι, όλοι οι Κύπριοι μαζί, ο ένας πλάι στον άλλο, ανεξάρτητα από φυλή και θρησκεία πολεμούσαν και θυσιάστηκαν για ένα κοινό στόχο για ένα κοινό σκοπό, την παγκόσμια

ελευθερία και δημοκρατία. Κι αυτός δεν ήταν ο μόνος κοινός αγώνας των Κυπρίων. Η φτώχεια, η δυστυχία κι η αρρώστια, έπληττε το ίδιο χωρίς διακρίσεις όλους. Ενωμένοι και πάλι, χριστιανοί και μουσουλμάνοι, αγωνίστηκαν για τη διεκδίκηση μιας καλύτερης ζωής. Πάλεψαν μαζί, καταδιώχθηκαν, φυλακίστηκαν, όμως κατάφεραν να εξασφαλίσουν τα δικαιώματα των εργαζομένων που τους αρνούσαν οι εργοδότες.

Εκείνο που δεν πέρασε ποτέ από τη σκέψη μας ήταν ότι θα μπορούσαμε να θέσουμε και κοινούς πολιτικούς στόχους που πήγαζαν μάλιστα από τις κοινές εμπειρίες μας από τον αντιικιτλερικό και αντιφασιστικό αγώνα. Έλειψε δυστυχώς η ηγεσία και η έμπνευση που θα κρατούσε ενωμένους Έλληνες και Τούρκους της Κύπρου σε μια εποχή που ο διεθνισμός, η δημοκρατία και ο σοσιαλισμός ήταν οι ιδεολογίες που σάρωναν τον κόσμο. Έλειψε το κοινό όραμα για ελευθερία από το αποικιακό ζυγό που κρατούσε σε αναστάτωση και ξεσηκωμό όλες τις άλλες αποικίες.

Αντί να προχωρήσουμε μαζί ως Κύπριοι σε κοινό αγώνα για την ελευθερία και την ανεξαρτησία του νησιού χωριστήκαμε σε Έλληνες και Τούρκους.

Οι Έλληνες θέλαμε ελευθερία και Ένωση κι οι Τούρκοι παραμονή των Άγγλων ή επιστροφή της Κύπρου στην Τουρκία και λίγο αργότερα διχοτόμηση. Άκουγαν οι Τούρκοι Ένωση και εφοβούντο κι άκουγαν οι Έλληνες προσαρτησή στη Τουρκία ή διχοτόμηση κι οργίζονταν.

Σταδιακά μπήκαμε σε ένα εθνικιστικό ανταγωνισμό που κατέληξε σε εμφύλια διαμάχη. Η κάθε πλευρά πίστευε ότι πολεμούσε το φυλετικό εχθρό. Από τότε παύσαμε να είμαστε Κύπριοι και γίναμε Έλληνες και Τούρκοι κι αργότερα στα χρόνια της Δημοκρατίας και μετά Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι. Ότι οικοδόμησαν οι αιώνες ως κοινή κουλτούρα, ότι μαζί κάναμε ως πολίτες του ίδιου τόπου κατεδαφί-

στηκε μέσα σε λίγο καιρό. Δημιουργήθηκαν κάσματα μεταξύ των κοινοτήτων. Μας χώρισε αίμα και δάκρυα, πόλεμοι πραξικοπήματα και κατοχές. Γίναμε άρπαγες των σπιτιών και των περιουσιών ο ένας του άλλου και μολύναμε τις ψυχές και τα χέρια μας με φονικά.

Τι πετύχαμε; Μόνο συμφορές ερείπια και μια μοιρασμένη πατρίδα.

Το ερώτημα που προβάλλει ύστερα από τόσα παθήματα και τόσες περιπέτειες είναι: Αντιληφθήκαμε ή όχι την αναγκαιότητα της συνεργασίας και της συμβίωσης; Κι αν τούτο γίνεται αντιληπτό με ποιό τρόπο θα γίνει κατορθωτό;

Σίγουρα όχι με νέους ανταγωνισμούς και φανατισμούς. Χρειαζόμαστε συνεργασία και κοινούς στόχους. Ο δρόμος δεν θα είναι εύκολος. Οι καταστροφές μπορούν να γίνουν σε λίγα λεπτά. Αντίθετα, η οικοδόμηση ενός διαφορετικού μέλλοντος χρειάζεται χρόνο και μεγάλη προσπάθεια. Το δίλημμα για όλους μας είναι, ποιο μέλλον ονειρευόμαστε; Της διαίρεσης των αντιπαραθέσεων και των συγκρούσεων ή της συμβίωσης, της συνεργασίας και της ενότητας; Τι ονειρευόμαστε για την πατρίδα μας και τα παιδιά μας; Ένα ειρηνικό μέλλον μ' όλες της δυσκολίες που θα συνεπάγεται μια λύση ή νέες εντάσεις που η διαιώνιση της διαίρεσης θα δημιουργεί και συντηρεί;

Θα συνεχίσουμε τον ανταγωνισμό ως Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι αναζητώντας νικητές και ηττημένους ή θα μπορέσουμε να ξαναγίνουμε όλοι Κύπριοι και να πάσουμε και να παλεύουμε για την κοινή ευτυχία;

Ονειρεύομαι τη στιγμή που οι εφημερίδες μας θα ξαναγράψουν και πάλι ότι οι Κύπριοι Χριστός και Αχμέτ και οι Κύπριες Αϊσέ και Μαρία αντιπροσώπευσαν με επιτυχία την Κύπρο σε διεθνές συνέδριο, ας πούμε, συγγραφέων... Και να νοιώθουμε όλοι περήφανοι γι' αυτό.

Sade Kıbrıslılar olunduğu zaman

Takis Hadjidemitriou - ΙΚΜΕ Başkanı

İkinci Dünya Savaşı dönemi gazetelerinden haberleri okuyorum ve sanki başka bir gezeğenden gazeteler olduğunu düşünüyorum.

Eylül 1944 tarihli "Kypriakos Filakas" gazetesini şu başlığı kullandı: "Kıbrıslılar tutsaklıktan döndü"... "Dönen kişiler şunlardır: Ayia Varvaralı Constantinou, Mağusalı Vasiliou, Galinopornili Mullali, Kaputili Georgiadis, Ktimalı Durmuş, Gıneli Christofides, Komi Kepirli Hasan."

Aynı zamanda, bir başka gazete, "Eleftherotypia", bir başka haberde şunları yazdı: "Kraliyet Deniz Kuvvetleri'nde subaylığa terfi edilen ilk Kıbrıslı, merhum Faiz beyin oğlu, yedek subay M.S. Faiz'dir."

Demek ki bir zamanlar Kıbrıs'ın bütün yurttaşları Kıbrıslı ortak ünvanıyla adlandırılıyorlardı. Fakat sadece o kadarla da kalmayıp, Faiz beyin oğlu örneğinde olduğu gibi Kıbrıslı birisi terfi aldığı anda herkes gurur duyuyordu.

Kıbrıs'ı bir bütün olarak ifade eden en temsili anıt PASYDY binası yakınında bulunuyor ve üzerinde savaşta ölen bütün askerlerin adları yazılıdır, Hıristiyan ve Müslüman, Rum ve Türk, yan yana ve bir ayırım ya da sıfatlandırma olmaksızın. Hepside Kıbrıs'ın çocuklarıydı, hepside Kıbrıslı bir anadan doğmuşlardı ve hepsi de aynı acıları yaşamışlardı, kız kardeşler gibi.

O zamanlar tüm Kıbrıslıları bir arada tutan ortak bir amaç vardı. Bu, faşizme ve Hitlerlere karşı durma konusundaki ortak evrensel amaçtı. Tüm Kıbrıslılar, birlikte, yan yana, ırk veya din ayırımı gözetmeksizin, ortak bir amaç için, ortak bir niyet için, dünya özgürlüğü ve demokrasisi için kendilerini feda edip savaşıyorlardı. Ve Kıbrıslıların tek ortak mücadelesi bu değildi. Yoksulluk, acı ve hastalıklar ayırım gö-

zetsiz herkesi vuruyordu. Yeniden birleşen Hıristiyanlar ve Müslümanlar daha iyi bir yaşam talebinde bulunmak için birleştiler. Birlikte savaştilar, kovuşturuldular ve hapse atıldılar, fakat işverenlerin inkar ettiği işçi haklarını kazanmayı başardılar.

Antifaşist ve Hitler karşıtı mücadeleden kaynaklanan ortak tecrübelerimize ortak politik amaçlar koyabileceğimizi aklımızın ucundan bile geçirmedik. Enternasyonalizm, demokrasi ve sosyalizmin bütün dünyayı saran ideolojiler olduğu bir zamanda, Kıbrıs'ın Rumları ve Türklerini birlikte tutabilecek önderlik ve ilham maalesef yoktu. Tüm diğer kolonileri bir kargaşa ve devrim içinde tutan sömürgecilikten özgürlüğü kazanmayı öngören ortak bir vizyon eksikliği vardı.

Adanın özgürlüğü ve bağımsızlığı için Kıbrıslılar olarak ortak bir mücadele yönünde hareket etmek yerine, kendimizi Rumlar ve Türkler olarak böldük.

Biz Rumlar özgürlük ve enosis istiyorduk; Türkler ise İngilizlerin kalmasını ya da Kıbrıs'ın Türkiye'ye iadesini ve hemen sonra taksimini istiyordu. Türkler enosisi duyduğu zaman korktular ve Rumlar da ilhakı ya da taksimi duyduklarında öfkelenildiler.

Tedricen milliyetçi bir yarış içine girdik ve o da bizi sivil bir çatışmaya götürdü. Her iki taraf ta ırk düşmanına karşı savaştığını düşünüyordu. O zamandan sonra Kıbrıslı olmaktan vazgeçtik; Rum ve Türk olduk ve Kıbrıs Cumhuriyeti sırasında ve sonrasında Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk olduk.

Yüzyıllar boyunca ortak kültür olarak inşa ettiğimiz ve aynı kara parçasının yurttaşları olarak yaptığımız her şey kısa bir zamanda tahrip edildi.

İki toplum arasında boşluklar oluştu. Ara-

mıza kan ve gözyaşı, savaş, darbe ve işgal girdi. Birbirimizin evini ve malını kapandı kişiler olduk ve cinayetlerle ruhlarımızı ve ellerimizi kirlettik.

Neyi başardık? Sadece felaketler, yıkıntılar ve bölünmüş bir memleket.

O kadar çok talihsiz olaylar ve maceralardan sonra akla gelen soru şudur: İşbirliği yapma ve birlikte yaşamın gerekliliğini anlayabildik mi? Ve eğer bu algılanabilir oluyorsa, başarılması nasıl mümkün olabilir?

Pek tabii ki yeni rekabetler ve fanatizmler olmaksızın. İşbirliğine ve ortak amaçlara ihtiyacımız var. Yolumuz kolay değil. Felaketler birkaç dakika içinde oluşturulabilir. Buna karşılık, farklı bir geleceğin kurulması zaman ve büyük bir çaba gerektirir.

Hepimizin ikilemi şudur: nasıl bir gelecek hayal ediyoruz? Bölünme, meydan okuma ve çatışma, yoksa birlikte yaşam, işbirliği ve birlik mi? Memleketimiz ve çocuklarımız için nasıl bir hayal kuruyoruz? Bir çözümün getireceği tüm zorlukları içeren barışçıl bir gelecek mi, yoksa bölünmenin sürdüreceği, yaratacağı ve muhafaza edeceği yeni gerginlikler mi? Kazananlar ve kaybedenler arayarak Kıbrıslı Rumlar ve Türkler olarak rekabeti sürdüreceğiz mi, yoksa yeniden Kıbrıslı olup ortak mutluluk için acılara katlanarak mücadele edecek miyiz?

Gazetelerimizin yeniden Kıbrıslı erkekler Christos ve Ahmet ile Kıbrıslı kadınlar Ayşe ve Maria'nın uluslararası bir konferansta, diyelim ki yazarlar konferansında, Kıbrıs'ı başarılı bir şekilde temsil ettiklerini yazacaklarını günü hayal ediyorum ve hepimizin bundan gurur duymamızı.



TOKKA

The 24 April 2004 referendum and the solution of the Cyprus Problem

Kıbrıs sorununun çözümü için siyasi hayatında büyük fedakârlıklar yapan Kıbrıslı Rum Takis Hacıdemetriou Rumca olarak yayımladığı kitabını İngilizceye çevirerek Türkçe konuşanlara da sundu. Rumca kitabının önsözünde kitabını Türkçeye de çevirip Türklerin de okumalarına olanak vermekle ortak sorunları göğüslemek ve ortak amaçlara varmak için yapıcı bir diyalogu amaçladığını belirtmişti. Takis Hacıdemetriou hayatını Kıbrıs sorununun çözümüne hasretmiş bulunmakta ve referandumda onay verilmesini savunmakta idi. Kitabın İngilizce adı "The 24 April 2004 Referendum And The Solution Of The Cyprus Problem"dir. Hemen referandumun ardından 2006 yılı başlarında Rumca olarak yayımlandı. Kitap Galerî Kültür Kitabevi'nde ve Işık Kitabevi'nde satışa sunulan kitabın fiyatı 12 EURO'dur.

Το βιβλίο του Τάκη Χατζηδημητρίου "The 24 APRIL 2004 REFERENDUM AND THE SOLUTION OF THE CYPRUS PROBLEM" που γράφτηκε αμέσως μετά το δημοψήφισμα και κυκλοφόρησε στα ελληνικά στις αρχές του 2006, κυκλοφορεί τώρα μεταφρασμένο στα Αγγλικά. Όπως ο συγγραφέας του γράφει στον πρόλογο της αγγλικής έκδοσης: "Θα το θεωρούσα εξαιρετικά χρήσιμο αν η αγγλική έκδοση ήταν διαθέσιμη στους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μου. Ελπίζω ότι η ανάγνωση του από αυτούς θα βοηθήσει την έναρξη ενός παραγωγικού διαλόγου με στόχο την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων και την συμφωνία σε κοινούς στόχους". Το βιβλίο διατίθεται στα βιβλιοπωλεία. Η τιμή είναι 12 Ευρώ.

Takis Hadjidemetriou

THE 24 APRIL 2004 REFERENDUM AND THE SOLUTION OF THE CYPRUS PROBLEM



IKME 2008

UMUT VAR AKOMA ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΔΑ

Baştarafı ön sayfada.

Συνέχεια από την πρώτη σελίδα

masına karar verdiğini açıkladı. Daha da ileri giderek 50 000 civarında yerleşimin kalmasını görüşmeye hazır olduğunu duyurdu.

Daha da önemlisi her fırsatta Kıbrıs Cumhuriyetinin iki toplumun devleti olacağını vurgulamaya başladı. Kıbrıs'ın bir Elen devleti değil Türk Rum ve diğer vatandaşların devleti olacağını tekrarlayıp durdu. Kendinse gösterilen muhalefete hükümetinin koalisyon olsa da başkan olarak politikasını kimseye boyun eğmeden savunacağını açıkladı. Geçmişin sorumluluklarını da yükledi. Türklerin de kendi sorumluluklarını yüklenmesini beklemedi.

Talat ise milliyetçilerin muhalefetine onları da tatmin edecek yorumlar getirerek boyun eğdi. Onlarla karşılaşmayı kabul etmedi. Hristofiyas'ın kendisiyle tek devlet ve tek yurttaşlıkta anlaşmasına karşın onu hayal kırıklığına uğrattıktan çekinmeyerek yuvarlak laflarla geçiştirdi.

Dünya artık uzlaşmaz Türk tarafına karşı ne yapılabileceğini düşünmeye başladı. Soru şu idi: Talat bu tutumu Türkiye'nin zoru ile mi takınmıştı, görüşmeler devam ederse makul bir yola girmesi için Türkiye'ye telkinlerde bulunacak mı idi yoksa aslında kendisi de görüşmeleri uygun bir zamanda kesip KKTC'nin ayrı devlet olarak benimsenmesine mi çalışacaktı.

Talat'ın ve Hristofiyas'ın AKPM'nde yaptıkları konuşmalar bu tutumlarının bir sergilenmesiydi. Talat çözüm için bir vaatte bulunan kişi değil geçmişi öne sürüp elindekileri muhafaza etmek isteyen birini hatırlatıyordu. Hristofiyas ise gelecekte sorun çıkarmayacak geleceği düşünen birisi gibi konuşuyordu. Şimdiden çıkabilecek pürüzleri ortadan kaldıracak uygulamalarını anlatıyordu. Sanırım işimiz zor. Eskisi kadar zor. Halk ise umutsuzluk ile bir az olsa da görüşmeler var ya çıkmadık candan umut kesilmez düşüncesinde.

σεις για δύο κράτη και παρθενογένεση σταμάτησαν προσωρινά. Το δικαίωμα εγγυήσεων και η θέση στρατιωτών δεν αναφέρονταν. Όμως, οι επιτροπές και οι ομάδες εργασίας που συστάθηκαν για να προετοιμάσουν τις διαπραγματεύσεις επισήμαναν τη σοβαρότητα του θέματος και η Τουρκία, αρχίζοντας από την παρθενογένεση, ξεκίνησε να λει ξανά ότι η παρουσία των εποίκων, οι εγγυήσεις και οι στρατιώτες ήταν θέματα μόνιμα και μη διαπραγματεύσιμα. Ο κύριος Ταλάτ άρχισε να υποστηρίζει αυτές τις θέσεις και ο αριθμός των επιτροπών δεν μπορούσε να συμπληρωθεί.

Ο κύριος Χριστόφιας δεν έκανε φασαρία για το γεγονός ότι η δημιουργία των επιτροπών και των ομάδων εργασίας δεν είχε συμπληρωθεί και ότι για πολλά θέματα οι θέσεις των δύο πλευρών δεν συνέκλιναν, αλλά επέτρεψε την έναρξη των περιεκτικών διαπραγματεύσεων. Αυτό ήταν ένα σημαντικό βήμα μπροστά. Ήταν ξεκάθαρο ότι η Ελληνοκυπριακή πλευρά προσπαθούσε να αποδείξει ότι προτιθέτο να λύσει το πρόβλημα. Στο μεταξύ, ανακοίνωσε ότι θα δεχόταν ένα ουσιαστικό αριθμό εποίκων να παραμείνουν στην Κύπρο, ότι αποδέχεται πραγματική πολιτική ισότητα και ότι αποφάσισε να εξηγήσει στους Ελληνοκύπριους την έννοια της ομοσπονδίας. Επιπρόσθετα, δήλωσε ότι είναι έτοιμος αν συζητήσει την ιδέα της παραμονής 50000 εποίκων στην Κύπρο.

Πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι άρχισε να τονίζει ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα καταστεί το κράτος και των δύο κοινοτήτων. Άρχισε να λέει ότι η Κύπρος δεν θα είναι ένα Ελληνικό κράτος, αλλά το κράτος των Ελλήνων, Τούρκων και όλων των άλλων πολιτών της Κύπρου. Απευθυνόμενος στην αντιπολίτευση, δήλωσε ότι παρόλο που η κυβέρνηση του είναι μια συμπολίτευση, ως πρό-

εδρος θα υπερασπιστεί τις πολιτικές του χωρίς να υποκύψει σε κανένα. Αποδέχθηκε επίσης την ευθύνη για το παρελθόν. Δεν περίμενε τους Τούρκους να αποδεχθούν την δική τους ευθύνη.

Από την άλλη μεριά, ο Ταλάτ αντιμετώπιζοντας την αντίδραση των εθνικιστών έκανε τέτοιες ερμηνείες ώστε να τους ικανοποιήσει. Απέφυγε να έρθει σε αντιπαράθεση μαζί τους. Παρόλο που συμφώνησε με τον Χριστόφια σε ένα κράτος και μια ιθαγένεια, δεν απέφυγε να τον απογοητεύσει κάνοντας ασαφείς δηλώσεις.

Ο κόσμος άρχισε να σκέφτεται τι να κάνει μπροστά στην Τούρκικη αδιαλλαξία. Το ερώτημα ήταν αυτό: Μήπως ο Ταλάτ υιοθέτησε αυτή την στάση λόγω πίεσης από την Τουρκία και αν συνεχίσουν οι διαπραγματεύσεις, θα ενθαρρύνει την Τουρκία να ακολουθήσει μια διαλλακτική στάση; Η μήπως σε κάποιο σημείο θα διακόψει τις διαπραγματεύσεις και θα προσπαθήσει να κερδίσει την αναγνώριση της ΤΔΒΚ ως ξεχωριστό κράτος;

Οι ομιλίες του Ταλάτ και του Χριστόφια στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης ήταν μια εκδήλωση των θέσεων τους. Ο Ταλάτ μας θυμίσει κάποιο που ήθελε να κρατήσει αυτά που έχει χρησιμοποιώντας το παρελθόν και όχι κάποιο που υπόσχεται λύση. Αντιθέτως, ο Χριστόφιας, μιλούσε σαν κάποιο που δεν ήθελε να δημιουργήσει προβλήματα και σαν κάποιο που σκεφτόταν το μέλλον. Μιλούσε για το πώς θα αποφύγουμε τα εμπόδια που μπορεί να παρουσιαστούν. Νομίζω ότι έχουμε ένα δύσκολο δρόμο μπροστά μας, εξίσου δύσκολο όπως και στο παρελθόν. Οι άνθρωποι δεν έχουν ελπίδα, αλλά αφού οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται, έχουν τη γνώμη ότι μπορεί να υπάρχει ακόμα κάποια ελπίδα.

BİLBAN & IKME

1. **Cyprus After A Solution, ISBN 9963-8185-2-8, 1998**
2. **(Turkish version) Çözümü arayan Kıbrıs - Alaşiya Yayınları, 2002**
3. **Cyprus After A Solution - Economic and social activity, ISBN 9963-8185-3-6, 2001**
4. **Cyprus After A Solution - LEFT POLICIENS, ISBN 9963-8185-4-4, 2003**
5. **Küllüsüyü, Αλουσιβα- Katerina A. İliadi,**

Yayınlar/ Εκδόσεις

ISBN 9963-8185-5-2, 2004
6. **İncisini Kaybeden İstiridyeler, Sevgül Uludağ, ISBN 9963-8185-9-5, 2005**

Kitapları istemek için lütfen BİLBAN veya İKME ile temas kurun.

Για τις πιο πάνω εκδόσεις παρακαλώ επικοινωνήστε με το IKME ή το BİLBAN.

www.ikme.org
www.bilban.org